



Π Α Ν Δ Ω Ρ Α.

1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ, 1869.

ΤΟΜΟΣ 10^ο.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 451.

Τ' ΑΝΩΡΩΠΙΝΑ.

(Συνέχ. Ορα φυλλ. 444.)

ΜΕΡΟΣ Β'.

ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ 1854.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ Α'.

Δ Σ Μ Α Π Ρ Ω Τ Ο Ν.

II ΠΡΟΔΟΣΙΑ.

Η νυχτὶ τοῦ Λεζέρου διαβεῖναι
Καὶ τοῦ Χάρου τὰ κόκκαλα λυῶνται,
Ἀπ' τὰ βάθη τοῦ ἀδου πετῶνται,
Ζωντανεύουν, φιλῶντ' οἱ νεκροί.

Τὰ μαλλιά του σταῖς βάχαις ἀπλόνει
Ο στερνὸς τοῦ χειρῶνος χιονίζει,
Καὶ τὰ σπλάγχνα της μέσα παγόνει
Τῆς φτωχῆς τοῦ Σουλιοῦ κλεφτουριάς.

Θά νὰ ίδης ἐν ποτέ σου περάσεις
Δυώ βουνά κάπου καὶ φυτωμένα
Με καλύβας πελλαῖς στολισμένα,
Με βρύσεις καὶ φριγήτη βεματίλα.

Τσεκουράδες γροικῷ νὰ τὸν κράζῃ
Καιὸ τὸν δύσεχτο τόπο καθεῖται,
Στ' ἀνηφόρι σὲ σθεῖ, σὲ κουράζει,
Στὸ βοσσόλισμα μόλις πατεῖται.

Ο Λιχκάς (γέρω κλέφτης) κοιμάται
Σὲ κλαδιά σὰν κρεβήται πλεμένα,
Κι' ἄλλα δυώ παλληκάρια γερμένα
Στὸ πλευρό του κοιμοῦνται βαθεῖται.

Ἐνας τρίτος στὸ χῶμα πάρεινει
Τόρχ μόλις τὰ μάτια του κλεῖ,
Στὴν ἀγκάλη κρατεῖ τὸ τουφένι
Σὰν νὰ κράται παρθένη σεμνή.

Όλη νύχτα βρατοῦσ' ἀναμμένη
Τὴ φωτὶ τὸ πτωχὸ παλληκάρι,
Καθὼς νκύτης περνᾷ στὸ ποδάρι
Σὲ φουρτοῦνα μεγάλου γίγλου.

Τί μελέτα στὸ μαῦρο σκοτάδι;
Σὰν ποῦ νὰ τρεχεῖ ὁ δόλιος του νοῦ;
Ἐγλυστροῦσε στὸν ἄχρον ἥδη,
Η κυλιώτουν σὲ στρῶμ' ἀπ' ἀνθούς;

Νά! σωπάτε! στὸν ὑπνό του μέσα
Κάτ' ὁ ἔρμος κρυφὰ μουρμουρίζει...
Νεκρολίθινα τάφου μυρίζει...
Ποιὸς τὸν κράζει;... πετιέται, μιλεῖ!

—Τί θέλεις, Χαραυγούλα μου;
 Μήν ήλθες νή στερηή κρίσις
 Καὶ ὁ Θεὸς σ' ἀπέστειλε
 Νά' λύθης νὰ μὲ ξυπνήσῃς,
 Μήπως στὴν νεκραγάστασι
 Καὶ δὲν παρευρεθῶ;
 Εἶδε εἰμ' ἐγώ! δὲν ἔρυγα,
 Τὸν κόσμο περιτρέχω,
 Άφ' ὅτου, φῶς μου, ἀπέθανες
 Λιάπαψι δὲν ἔχω,
 Ο χωρισμός σου μ' ἀσπρισε
 Τὰ δλόμαχρα μαλλιά.
 Εγέρασε κι' δυρράγωρα,
 Ψυχή μου, πρόσμενέ με,
 Τὸ δέρμα καὶ τὰ κόκκαλα
 Μ' ἀπέμειναν, ίδε με!
 Παραδαρμένο κι' ἄλυτο
 Κουφάρι ἀκόμη ζῶ.
 Κ' ἴδω μέσ' σ' ἀγριολάγκαδη,
 Μέσ' στοῦ Σουλλοῦ τὴν λάκκα
 Τὸ κριμά σου μ' ἐτράξιε
 Γλὰ νὰ βρω τάφου πλάκα,
 Γλὰ νὰ μὲ φάγουν δρνεκ,
 Φαρμακερά ἔρπετά.—

Σ-ῆς φτωγῆς; Χαραυγούλας; τὸ μνήμα
 Τρεῖς φοραῖς ἔχ' ὁ χρόνος πατήσει
 Καὶ κανεὶς δὲν εὑρέθη νὰ χύσῃ
 Ενα δάκρυ στὴν ἔρμη της γῆς.
 Άλλ' ὁ Εένος τὸν πρῶτο ἔρωτά του
 Εἶχε πάντα στὰ μάτια δυπροστά
 Καὶ μονάχος τὴν δόλικ καρδιά του
 Στὸ σταυρό, στὰ μαρτυρίων βαστᾶ.
 Στῆς ζωῆς τὸ ποτάμιο ριμμένος
 Όπου θέλει τὸ βέρυλλο τὸν πάσι,
 Κάνει νά' δύῃ καὶ πάλι βουτάσει
 Άμα ὁ νοῦς του τὴν φίλη του ίδη,
 Τρέχει δάση, βουνά καὶ λαγκάδια
 Κι' ἀπαθής τὸν ξανθίγει εἶναι Θύνης
 Ποὺ δροσινὴ τὴν ἀγκάλη του κι' ἀδεια
 Κλεῖται κι' ἀνοίγει τὰν νάτον τρελλός.
 Αἴρνης ήλθε κι' ὁ κρύος χειμῶνας
 Ποῦ' χειρὸς ὁ Ρώσος; τὸν πόλεμόν' ἀρχίσει
 Καὶ σὰν Νεῖλος μιὰ δλόκληρη δίσι
 Εἶχε πνίξει τοῦ Τούρκου τὴν γῆ.
 Έκει πέρα πολύβολα σπούνε
 Καὶ χιλιάδαις ἀνθρώπους ξεσχοῦν
 Κι' ἀλλοι τόσοι κουφάρια πατοῦνε
 Καὶ χτυπῶντας κι' αὐτοὶ ξεψυχοῦν.

Κ' ἴδω κάτω στὴν Ἑπειρό μέσα
 Καριοφύλια συγνὰ κουφοπέρτες,
 Καὶ ψυχαῖς λίγαις λίγαις μᾶς κλέρτες
 Τὸ σπαθί, τοῦ πολέμου, ή φωτιά.
 Όταν τ' ἀκους δ Εένος κινάσι
 Διψασμένος τουρέκι νὰ ίδῃ,
 Διψασμένος νὰ τρέξῃ, νὰ πάῃ
 Οπου ὁ Χάρος τὸ θρόνο του στῇ.
 Άλλ' ἔκει στοῦ Σουλλοῦ τὰ λημέρια
 Νὰ χαθῆ μοναχός του πηκίνη,
 Κάποιος φίλος στὸν κόσμο του μένει...
 Ναί, κι' δ Τάσσος τοῦ πηκίνει κοντά.
 Είναι δ Τάσσος ξανθὸ παλληκάρι
 Γεννημένος σ' ἐτούτη τὴν γῆ,
 Είναι ξένου πλατάνου κλωνάρι,
 Μὲ δική μας καρδιὰ καὶ ψυχή.
 "Ω Πατρίς μου, μηκρόθενε οἱ ξένοι
 Σὲ μισοῦν, σὲ φθονοῦν, σὲ χλευάζουν,
 Μὰ δταν ἔλθουν σὲ βλέπουν κι' ἀλλάζουν
 Μὰ δταν ἔλθουν κι' αὗτοὶ σὲ ἀγαποῦν.
 Εἰτ' ὥραία, σεμνή, λυπημένη
 Σὰν μιὰ κόρη ποδι πρῶτο ἀγαπᾶ,
 Σταυρωμένη καὶ σκλάβια σοῦ μένει
 Ή πρωτόπλαστη ἀγνή σου δμορφία.
 Κείν' τὴν νύχτα στὸ ξάγναντ' δ Τάσσος
 Αγρυπνοῦσε στὰ βράχια κρυμμένος,
 Καὶ δ Εένος στὴν τύχη ἀφημένος
 Αψηφοῦσε τὴν δόλια ζωή.
 Μοναχόν του τὸν εἶδες γυρμένον
 Νὰ κοιμάται σ' ἔκαλη τὰ βουνά
 Καὶ μὲ μίας νὰ ξυπνᾷ ξαφνισμένον
 Ιετάν νά' χ' εἶναι φάσμα κοντά.
 Άλλ' ἔκει δποῦ μόνος μιλοῦσε
 Τῆς ψυχῆς ποῦ ή ψυχή του εἶχε χάσει
 Τὸ τουφέκι τριγύρου εἶχε πλέσει,
 Εἶχε ἀστράψει τριγύρου τὸ πάν.
 Στῆς αύγης τὸ κρινόπλεκτο στρῶμα
 Τ' ἀστεράκια πλαγιάζουν καὶ σθοῦν
 Καὶ τὰ έθνη νὰ βγαίνη ἀπ' τὸ χωμα
 Τὸ κορμὶ τοῦ Λαζάρου θωροῦν.
 Κ' ἐντοσούτῳ στὸν ἄδη χιλιάδαις
 Σπρώχνουν ἀκλαφτούς ἄλλοι νὰ πάνε,
 Πολεμιῶνται, χτυπῶνται, χτυπᾶνε
 Καὶ ματόνουν τὸ Πάσχα τὴν γῆ.
 Ξυπνοῦν ὅλοι πετιῶνται νὰ δοῦνε
 Πόθεν ήλθε τ' ἀπίστου ή φωτιά,
 Μὲ τὴν λύσασ στὰ μάτια κυτοῦνε
 Μὲ τὰ ξέφη στὰ χέρια γυμνά.

— ἀπ' τὸ ξάγνυντο πέφτουν οἱ λύκοι! —
Οἱ λιακὲς μανιωμένοις φωνάζει,
— Ή Πατρὶς παλληκάρια μας κράζει,
Στὸ ταμπούρι του ἀς τρέξη καθεῖ! —

Τρέξ! εὔθὺς τὸ στενὸ μονοπάτι
Πέτα, Φλώρο, νὰ πιάσῃς ἐσὺ.
Μὴ τ' ἀρπάξῃ τὸ ἀπίστου τὸ μάτι
Καὶ μας κόψῃ τὸ διάδημα! —

Οἱ λιακὲς εἴπε κι' ἄρχισεν η μάχη,
Σὰν πουλὶ τρέχει ὁ Φλώρος καὶ πάει,
Νὰ! κι' ὁ Ξένος κατόπι ἀκλουθάει,
Νὰ! κατόπι τους πάνε ἄλλοι τρεῖς.

Πρὸν οἱ Τοῦρκοι τὸ ἀρπάξουν προφύλακον
Νὰ τὸ πλάσουν κ' εὔθὺς τὸ κρατοῦν,
Γιὰ ταμπούρι χαμόκλαδος βάνουν
Τὰ τουφέκι' ασηκόνουν, χτυποῦν.

Τοὺς σκεπάζει καπνούρα πολέμου,
Γύρου βόγκουν, σφυρίζουν τὰ βόλια,
Πυριαλλάζουν τουφέκια, πιστόλια
Πρὸν τὸ ἀνάψη, τὰ σκασένη φωτιά.

Κέλιοι Τοῦρκοι τριγύρους ἀλλαλάζουν...
Τ' εἶναι πέντε σὲ τόσον ἐχθρό;
Τὸν στερνὸν ἀσπασμό τους ἀλλάζουν
Ομπροστὰ στὸ γαλάζιο οὐρανό.

Ἄλλα καὶ ποῦ κ' οἱ πέντε φιλέωνται;
Ἐνας πέρτει στὴ γῆ, σπαρταρίζει,
Νὰ! κι' ὁ Ξένος μὲ μίλις γονατίζει
Πληγωμένος στὸ πόδι κι' αὐτός.

Ἄυτος ὁ Φλώρος τὸν εἰδεῖ, πιμόνει
Καὶ στὰ χέρια τὸν πέρνει ἐλαφρό,
Στὰ χορτάρια σιγὰ τὸν ξαπλώνει
Καὶ σὰν φίλος τοῦ λέγει γοργά.

— Ξένε, φύγε πρὸν φθάσουν οἱ λύκοι,
Μὴ τοῦ κάκου τὰ νίκτα σου χάσῃς,
Στὸ τουφέκι σου ἀκούμπα, νὰ πλάσῃς
Μὴν ἀργῆς τοῦ βουνοῦ τὴν καρφή! —

— Νὰ γλυτώσω! μὴ τάχα μ' ἐπῆρες
Γιὰ κανένα παιδάκι δειλό;
Παρακάλια δὲν κάνω σταῖς Μοίραις,
Δὲν μὲ μέλει δὲν ποθάνω, δὲν χρω.

Σεῖς ποῦ στέκεσθ' ἀκόμη στὸ πόδι:
Σεῖς ἀδέλφια, σιωπήτε, φευγάτε,
Τοὺς λιακές μας τὸ ἀγνάρι ἀκλουθάτε
Πρὸν οἱ Τοῦρκοι σπαράζουν καὶ σᾶς! —

Φεύγουν δῆλοι καὶ μόνος του μένει
Στὴ φριγτὴ τοῦ πολέμου φωτιά,
Άλλα τέλος κι' αὐτὸς κατεβίνει
Τὴ στενὴ τοῦ βουνοῦ ρευματιά.

Σὲ μικρὸ λαγκαδάκι προφύλακε
Ποῦ δροσάτη βρυσούλα κυλάει,
Τὸ φρυματένο του στόμα κινάει
Νὰ δρεσίσῃ, νὰ λάβῃ πνοή.

Άλλα πρῶτα στὴ γῆ γονατίζει
Καὶ τὰ χέρια σηκόνει ψυλά,
Τὴ στερνὴ του παράκλησης ἀρχίζει
Δακρυσμένος νὰ πῆ σιγαλά.

Τέλος σκύφτει τὰ γείκη νὰ βρέξῃ,
Μὰ η καρδιά του μὲ μίλις στηματίνει,
Τὸ κατάμαυρο μάτι του σθένει,
Γέρνει, πέφτει σὰν νάζ τον νεκρός.

— — — — —

Α Σ Μ Α Δ Ε Υ Τ E R O N.

Ο ΤΑΣΣΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΞΑΙΝΑΝΤΟ.

Στοῦ βουνοῦ τὴν καρφὴ καθισμένοις
Τρεῖς Σουλιώταις μὲ ρούχα λαιρά
Ξαγναντεύουν τοῦ Τούρκου τὸ ἀσκέρι
Καὶ μιλοῦνται κ' οἱ τρεῖς των κρυφά.

Ξαπλωμένος ὁ Τάσσος κοιμάται:
Σὲ κλαδάκια ξηρὰ πκρακεῖ
Κ' εἰγ' στὸν ὄπνον του μέσα γνιασμένος
Γιὰ τοῦ Ξένου τὴ δόλια ζωή.

Άλλος ἔκει ποῦ ὅνειριάζεται ὁ Τάσσος,
Πῶς δυώ Τοῦρκοι τὸν Ξένο κρατοῦν,
Οἱ τρεῖς ἄλλοι κρυφά τὸν πουλοῦνται
Καὶ τὸν ὄρκο προδίδουν, πατοῦν.

Λέγει ὁ Ξένας — Βρέ, Χρίστο, τὰ γρόσια
Ποῦ μας δίνει ὁ Πασάς εἰν' πολλὰ,
Άπο χίλια θὰ πάρη ὁ καθένας
Καὶ θὰ ζήσῃ στὸν κόσμο καλά! —

— Βρέ Γιολδάση! — πετιέται κι' ὁ Χρίστος
— Ξένα Σούλι: γιὰ σὲ τί θὰ πῆ
Άν τὴν πίστη πουλάς; γιὰ παράδεις,
Άν πουλίσταις; γιὰ λίγο ψωμά! —

— Βρέ βλαμάκι! — πετιέται κι' ὁ τρίτος
Εἰν' ἀλήθεια κακὸς μπαμπούσιδα
Μὰ κακὰ δὲν εἰν' οσα μᾶς κάνει
Κ' ή σκληρὰ τοῦ Μωρὸν κλεφτουρία;

Ήλθαν τάγκατες ὅλοι ὀπλισμένοι
Γιὰ νὰ δώσουν βοήθεια σ' ἐμᾶς
Κι' ἀντὶ τούτου μᾶς τρώγουν, μᾶς γέκινουν
Όπαν νά τον ἀσκέρι Τουρκία! —

— Βρέ τί λές; — λέγει ὁ Χρίστος — νὰ γάση
Ο κασίδης μήν την τρέψει μαλλιά;
Τί νὰ κλέψουν; τι τάχα νὰ πάρουν;
Δυώ γουλιάδια καὶ μίλι πυροστιά;

Τοῦτοι ἀφῆκαν τὰ ζεύκιά τους ὅλα
Κ' ἡλθεν δὲ μετ' ἐμαῖς νὰ γαθοῦν,
Ἡλθεν δὲ μετ' ἐμαῖς νὰ λαιράσουν,
Νὰ πανάσουν μ' ἐμαῖς νὰ σφργαῦν. —

—Βρέ Καρδάση, —ἀποκρίνετ' ὁ ἄλλος;
—Τὸ συμφέρο σου ἀν δὲν κυνηγᾶς
Μὲ χορτάρκα θὰ ζῆς πακομούρη,
Καὶ ναρὸς καθυρὸς θὰ βουφρᾶς.

Τὶ πατρίδα! τὶ θέλεις πατρίδα
Οταν ἔχεις στομάχι αἰδειανό;
Νὰ ποθάνω χορτάτος μ' ἀρέσει
Κι' ἂς πεθάνω στὸν ξένο ζυγό.

Χίλια γρόσια... βρέ λίγα δὲν εἶναι
Καὶ στὸ χέρι μίλα χάρι γραφτή...
Ἐ! τ' ἀδρέσφια! σὰν τὶ καρτερεῖται
Νὰ μᾶς πέσῃ τὸ μάνα βρογκή; —

—Ἄλλ' αὐτὸς ποὺς κοιμᾶτ' ἔκει πέρα; —
—Τὶ μᾶς μέλει γιὰς μιὰ φραγκουλλά!
Τὰ ποδάρια στὸν ἄμβο του ἄς πάση
Σὰν ξυπνύσῃ... βρέ, πᾶντα παιδιά! —

Συμφορά! τὶ σημαίνει μίλα γνώμη
Οταν δέκα νὰ γίνη ζετοῦν;
Θὰ νὰ γίνη κι' ἄς γίν' ὅ, τι γίνη,
Άρα μάρα κι' ἀν πᾶν νὰ γαθοῦν!

—Θέλεις νά σε φαγιάς; —δὲν τὸ θέλω.
Νὰ τὰ γίδικα σὲ κάνουν φαγιά,
Γιατ' οἱ ἀνθρώποι στὸν κόσμο εἰν' ὀλίγοι,
Καὶ τὰ γίδια κυπάδια πολλά.

Χωρὶς ἄλλο νὰ ποῦν ροδολούνες,
Δὲν τοὺς εἰδὲς στὸ δρόμο κανεῖς...
Όχι μόνος ὁ Πλάστης τοὺς εἰδὲς
Άν θυμάζται τὴν λάσπη τῆς γῆς.

Στοῦ Πασᾶς κατεβαίνουν τ' ἀσκέρει
Τὸν Πασᾶ ποὺς κοιμᾶται ξυπνοῦν,
Γονατίζουν κ' οἱ τρεῖς διμποριστά του
Καὶ πουλεῶνται, τὸν ὄρκο πατοῦν.

Μὲ τὴν πούλην στὸ μαῦρο σκοτάδι
Πεντακόσι' ἀρθρινῖταις κρυφᾶ
Ξεκινοῦν καὶ τὴν φέγη ἀναβάσινουν
Οπου ὁ Τάσσος κοιμᾶται βρύθι.

Μέσ' στὰ βράχια τὰν λέγο κοπάδι
Ποὺς γυρεύει τὴν νύχτα βοσκή
Ἐφαινόνταν καὶ μόλις γρικιόνταν
Νὰ πατοῦν τὰ τσαρούχια στὴ γῆ.

Φθάνουν καὶ ὅπου ὁ Τάσσος κοιμᾶται
Οταν ἔνγκινε τ' ἀστρο το' αὔγη;
—Μή σαλέψης, γκλασύρη — τοῦ λέγουν
—Παραδόσου! μιὰ λέξι μὴ πῆς! —

Δεκαπέντε τὸν ἔχουν στὴ μέση
Σὰν οἱ λίκοι τὸ μαῦρο σφάχτο,
Τί νὰ πῇ, τί νὰ κάμη ὁ καῦμένος
Πουλημένος στὸν ἀπιστο ἔχθρο;

Τέτ' ἀρχίζουν μὲ μίλας τὰ τουφέκια
Ἀπὸ δὲ μὲ κι' ἀπὸ καὶ νὰ βροντοῦν
Καὶ τοῦ γέρου Λίσκα τὰ ξιφτέρια
Ξεφνισμένα κι' αὐτὰ νὰ ξυπνοῦν.

Πέντε βάνουν τὸν Τάσσο στὴ μέση
Καὶ τὸν πᾶντα στὰ κάτου συρτά,
Μὲ χτυπλαῖς, μὲ βλασφήμιαις τὸν πᾶντα,
Σὰν ληστὴ τὸν τραχεῖον τὰ σκυλιά.

Τὰ ξανθά του μαλλιά ξανασποῦνε,
Τοῦ λλανίζουν τὸ δόλιο κορμί,
Ἄλλ' αὐτὸς στὰ φρικτὰ βάσανά του
Δὲν ἀκούστη νὰ βγάλῃ φωνή.

Μοναχὴ ὅταν τοῦ λίθε στὸ νοῦ του
Πῶς τὸν Σένο δὲν ἔχει σιμά
Δακρυσμένος βαριά ναστενάζει
Καὶ στὰ πίσω νὰ ίδῃ σταματᾷ.

Άλλ' — ἐμπρός! — Τοῦ φωνάζουν οἱ λόκοι
Καὶ στοὺς ὄμοιους σπαθιαῖς τοῦ χτυποῦν,
Καὶ σ' ἔνδες ποταμίου ποὺς ν' ἐμπρός του
Στὰ θολὰ τὰ νερά τὸν βουτοῦν.

Άλλαλάζουν οἱ Τούρκοι κατόπι
Κ' ἔνας τρέχει πηδᾷ στὰ νερά
Δὲν τοὺς μέλει μὲν πνιγῆ, βλασφημοῦντα
Ποὺ τοὺς φεύγει ἀπ' τὰ νύχια ἀφθινά.

Στὰ νερά ποὺς χειρὶς δὲν Τούρκος πηδήσει
Νὰ τὸ νιώσῃ πολὺ δὲν ἀργεῖ,
Πῶς ἀν τρέξῃ κατόπι τοῦ Τάσσου
Πρὶν τὸν φτάσῃ κι' αὐτὸς θὰ πνιγῆ.

Πλάγια, πλάγια τὴν ἀκρη σιμόνει,
Χέρια πόδια κουνεῖ σὰν κουπιά,
Άγκαλιάζει σφιχτὰ κι' ἀναιθαίνει
Ἐνχι κλιθνο ποὺς βρίσκει διμπροστά.

Κι' ἀπὸ καὶ ζεσυρτῷ τρομασμένη
Λίγο λίγο τὴν σχήμη πατεῖ...
Εἰδ' δὲν Τούρκος τὸ Χάρ' διμπροστά του
Καὶ τὸν τρόμαξ' ή άλλην ζωή!

Πόσοι, ἄ! πόσοι ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἀνδρείους
Ηοὺς τ' ἀδύνατο πλάσμα χτυποῦν
Οταν ἔλθει στιγμὴ νὰ τὸ δείξουν
Σὰν γυναῖκες κρυμμένοις θρηνοῦν.

Κ' ἐντοσούτῳ πρὶν λίγαις ημέραις
Οταν ἥτον τὰ πάντα σιγή
Ἐφαινόνταν σκυλιά λυσσαχμένα
Ἐκουνιόταν σὰν νά τον Θεού.

Κι' δ φωχός καὶ ταλκίπωρος κόσμος
Άν κανέν απ' αὐτοὺς ἀπαντᾷ
Ταπεινὰ καὶ σκυστὰ μουρμουρίζει·
—Νά! λεβάντης! νὰ υλὸς μιὰ χαρά!—

Τώρα δ Τάσσος στὸ βέμ' ἀφημένος
Ζαλισμένος, σθυμμένος, νεκρός
Κύλου, κύλου κατήφορα πάαι
Οπως τρέχει δ θολός ποταμός.

Δὲν μπορεῖ χέρις ἀνθρώπου νὰ σώσῃ
Ο, τι δ Θεός νὰ βοηθήσῃ ἀρνηθῆ
Καὶ δ, τι ἐκείνος νὰ σώσῃ θελήσει
Καὶ ἀπ' τοῦ ἄδου τὰ βάθη θὰ 'γη.

Λλλ' δ Τάσσος θὰ ζήσῃ, στὴν ἀκρη
Ἐνα βέμα τὸν βίχνει μὲ μιὰ,
Μὲ τὰ χέρια ἀπλωμένα στὴν ἄμμο,
Μὲ μισάνοιχτα μάτια θολά.

Ὄ! σας δσοι στὸν κόσμο θρηνεῖτε
Μὴ ποτέ σας κυτάτε τὴ γῆ,
Στὴν καλό σας Σωτῆρα στραφῆτε
Που στὰ νέφη ψηλὰ κατοικεῖ!

Α Σ Μ Α ΤΡΙΤΟΝ.

Η ΨΥΧΗ ΚΑΙ ΤΟ ΔΥΤΙΚΟ.

Μιὰ ψυχὴ σ' ἔνα σύγνεφο μέσα
Γύρου γύρου τὸν Ξένο σκεπάζει,
Τὸ σθυμένο του σῶμα δγκαλιάζει
Καὶ θρηνοῦσα τὸ λόγγο θωρεῖ.

Μὲ σγυρά καὶ ξανθά τὰ μαλλιά της
Μὲ τὸ μάτι γαλάζιο ἀνοιχτὸ
Λατρεψτ' ὅλη σὰν νά 'χε σιμά της
Ἔνος ηλιού τὸ φῶς τὸ λαμπρό.

Στὸ κατάλευκο σύγνεφο μέσα
Ἄπο 'δώ καὶ ἀπὸ 'κεὶ τριγυρίζει
Κ' ἡ φωνή της ποῦ βράχους ραβίζει
Μ' ἄλλου κόσμου τὴ γλώσσα θρηνεῖ.

—Κανεῖς δὲν ἔρχεται, δὲν ἀπεργάσει
Οὐδὲ πετούμενο ποῦ κηλαΐδει
Ἐδώ ποῦ δ Ξένος μου ψυχοφόργει.

Νὰ ζήσῃ δόστυγχος, θέλω νὰ ζήσῃ,
Τὴ γῆ τὴν ἀγαρη νὰ μὴν ἀφήσῃ
Οσο τ' ἀμάρτημα τὸν ἀκλούθα.

Ἐλάτε σύγνεφα, ἀγγέλοι ἐλάτε,
Αὐτὸ τὸ ἔρημο πλάσμα φυλάτε
Ως που φλάνθρωπος καγεὶς διεβῇ.—

Κ' ἥλθαν τὰ σύγνεφα καὶ τ' ἀγγελούδια,
Καὶ 'κεὶ ποῦ κάθησαν 'έγγκαν λουλούδια
Σὰν νά τον εὔμορφη πρωτομαῖται.

Κλαπακλάπ, κλαπακλάπ ἀγρικέται,
Ἀλογάκι σιμόνει γοργό,
Ἄπο νιὸ καθειλάρη ὀδηγέται,
Κλαπακλάπ, κλαπακλάπ, κλαπακλά.

Ἡ ξανθοῦλα ψυχὴ ἀμα τὸ 'δε
Τρέχει εύθυνη καὶ πετιέτ' ὀμπροστάτου
Κι' αὐτὸ στέκει, τεντόνει τ' αὐτιά του,
Όλο τρέμει, φυσῆ, γλημιτρεῖ.

Δὲν σᾶς λέγω παιδίλια, παραμέθι
Δέν μου τὸ 'π' ή γράμμα μου ή βαθά,
Ο Μωσῆς ποῦ πιστεύω σᾶς πείθει
Τό 'χε γράψει μέσ' στ' ἀγία χαρτιά.

Ω τίς εἰδει μὴ τ' ἀλογα ζῶα
Ἄπο μᾶς εἶναι πλὴν φωτισμένα,
Μὴ προσμένουν κι' αὐτὰ τὰ καῦμένα
Τὸν στερνὸν ἔρχομά τοῦ Χριστοῦ;

Μὴ προσμένουν τὴν διστερη κρίσι
Γιὰ νὰ λάβουν ἀνθρώπου μορφή
Κ' ἡ γενειὰ τῶν ἀνθρώπων ν' ἀφήσῃ
Τὸ κομψό καὶ λαμπρό της κορμί;

Τί! γελάτε; Ὁ! πόσοι ἀπὸ κείνους
Ποῦ τὰς τύχας τοῦ κόσμου κρατοῦνε
Ήδελ' ήτο καλὸ νὰ πλασθοῦνε
Ἐρπετά κ' αίμοσθρα θηρία!

Τὸ καλὸ παλληκάρι ἀργηνάει
Χαιδευτὰ στ' ἀλογό του νὰ 'πη.

—Τρέχ' Αράπη κ' ἔσε καρτεράσει
Ἡ καῦμένη μανούλα μου... ἀν ζῆ.

Νηστικὴ κρυωμένη περνάει
Δυὼ νυχτικὶς μέσ' τὰ βράχια κρυμμένη,
Ἀλογάκι μου σένα προσμένει,
Τρέχα πέτα νὰ πῆς νὰ τὴν δρῆς!—

Λλλ' ἐκείνο ποῦ βλέπ' ὀμπροστά του
Τὴν ψυχὴ δὲν σκλεύει ἀπὸ 'κεὶ,
Ἀφρισμένο δαγκόνει τὰ ήνια του,
Μὲ τὰ πόδια σκαλιάζει τὴ γῆ.

Τὸ χτυπᾷ, τὸ χαϊδεύει καὶ πάλι,
Μὲ τὸ μάτι τὸ λόγγο ἀνιχνεύει
Καὶ στὴ βρύσι κοντά ξαγγαντεύει
Σωριασμένο κουφάρι θυητοῦ.

Ἀπεζεύει, τὸν Ξένο σιμόνει,
Βλέπει μάτι σθυμένο νεκρό,
Στὸ ξηρό του τὸ στήθος ἀπλόνει
Γιὰ ν' ἀκούσῃ κακνένα παλμό.

Κουφός κτύπος γρικίέται καὶ πάλι
Σὲ λιγάνι ὁ πελμὸς δευτερόνει,
Στὰ νερὰ τῆς βρυσούλας ἀπλόνει
Καὶ τοῦ βέργει τὰ χεῖλη τὸ ἄχνα.

Ηἱ προμένη πνοή του γυρίζει,
Μετρημέν' οἱ σφιγμοί του κινοῦν,
Τὸ θυμό του τὸ μάτι δικρύζει,
Τὰ νεκρά του τὰ στήθ' ἀναζοῦν.

Συγκινεῖ τοῦ Σουλιώτου τὰ σπλάγχνα
Ἡ πληγὴ καὶ τὸ ἄχνο πρόσωπό του,
Ἡ χαράζουσα νότη, τὸ ἄγνο του
Μέτωπό του καὶ ισχνό του κορμό.

Λησμονῆ μονομιές τὴν γροκά του
Καὶ τὸν Ξένο ἀγκαλιάζει ἐλαφρά,
Στὸ ἄλογό του τὸν πηκίνει, σμάτου
Τὸν καθιζεῖ καὶ διπίσω γυρνᾷ.

Ωὶ πυκνὰ καὶ φιλήσυχα δάση,
Ωὶ λειβάδια τερπνὰ καὶ κοιλάδες
Λιοσσεράτες μου βρυσούλας, πεδιάδες
Σπλάγχνη ἀνθρώπου σὲ ἔσας ἀπαντῶ.

Ἄλλ' ἡ γώρα, ὁ τάφος τῶν ζώντων
Χάρος εἰνὶ ἐγκλημάτων καὶ ὄργης,
Ἀπονίκας, ζηλοφτόνιας ἀρχόντων,
Φεύλων εἰνκι πηγὴ τῆς πηγῆς!

—Τό παν καὶ ἄλλοι! —

Κι ἀν τό παν καὶ ἄλλοι,
Κι ἀν αὐτὸ ποὺ πρεσβεύω πρεσβεύουν,
Ἄν ἀγγέλους νὰ φτιάσουν γυρεύουν,
Δὲν μπορῶ νὰ τοὺς φτιάσω καὶ ἔγω;
Δὲν μπορεῖ τὴν ἀλήθειαν ποὺ ν' μία
Ποὺ τὴν εἶπε στὸ ξύλ' ὁ Χριστὸς
Νὰ τὴν πῆ καὶ ψυχὴ μ' ἡ ἀθλίκ,
Νὰ πεθάνω καὶ ἔγω σὰν αὐτός;

Χαμερπεῖς λασπλάνοις τοῦ κόσμου
Πέτε, γράψτε, δὲν στρέφω στὰ πίσω,
Τὸ κονδύλι ἀπὸ τὸ χέρι οὐ μάρτιο
Οταν μέση στὸ μνῆμα κλεισθῶ.

Ϊ! καὶ τότε στὸν τάφο σικά μου
Ἄν οἰρήθητε μὲν μέρα νεκροὶ
Θ' ἀσκωθοῦν τὰ γυμνὰ κόκκαλά μου
Νὰ εᾶς ποὺν μὲν κατάρα στερνή!

Άμπειστη πῶς εἶναι σωσμένος
Καὶ στὸν ίππο τὸν Ξένο ἀγναντεῖει
Ἡ ψυχὴ ψελμοδεντας ἀνένη
Σ' ἔναν κόσμο ποὺ διλίγοι θὰ θεούν.

— Δικάσου εἶναι τὰ θαύματα,
Ἡ εὐσπλαγχνία δικήσου

Στὸ δύστυχο τὸ πλάσμα σου
Μὴ δείης τὴν δργή σου,
Άμαρτωλοι καὶ δίκαιοι
Σὲ, Πλάστα, προσκυνοῦν! —

Δάση ἀφίνει καὶ φράγταις περνάει,
Περπατεῖ σιγχλά, σιγχλά
Τὸ ἀλογάκι τὸ μαύρο καὶ πάει
Σὲ σπιτάκια μικρά, φτωχικά.

Σὲ ἔνδις γέρου Παππᾶς τὴν καλύβα
Φθάνει τέλος καὶ εὔθυς σταματένει
Κι ὁ Παππᾶς στὸ κατώφλι προβάίνει
Πίκτη κάποιον προσμένει νὰ ίδῃ.

Ἐχει γένι, πυκνὸ γιωνισμένο,
Ἐχει μάτι γαλάζιο σεμνὸ,
Τὸ ψιλό του κορμὸ κυρτωμένο,
Ζαρωμένο τὸ πρόσωπο ἄχνο.

— Λάμπρο, ποὺ ν' ἡ καυμένη σου μάνα; —
— Τὴν φυλάττ' ἡ σπηλιά, τὸ τσουγκάρι; —
— Τὸ ἡν αὐτὸ τὸ φτωχὸ παλλικάρι; —
— Εψυχοῦσε σὲ βρύσι κοντά.

Ἄπ' τὸ λόγγο βροιὲ πληγωμένο
Σοῦ τὸ φέρνω, βοήθεια ζητεῖ,
Γίνου ἀν θέλης σὲ αὐτὸ τὸ καύμένο
Ο Ιστρός, ὁ προστάτης του ἔσου. —

— Δέξα νά χη, Θεὲ, τὸ σνομά σου
Ποὺ παιδί σπλαγχνικὸ μοὺ χαρίζεις,
Τὰ φρυμένα μου σπλάγχνα δροσίζεις,
Τὰ σταρνὰ γηρατιά μου ἀναζής!

Λάμπρο, νάι, στὸ ἀγυρένιο μας στρῶμα
Ἄς πλαγιάσῃ τὸ δόλιο παιδί!
Δυώ βοτάνικ μοὺ βρίσκονται ἀκόμα,
Δὲν μᾶς λείπει φωτιὰ καὶ φωμό. —

Στὸ φτωχὸ τους κρεβεῖτι πλαγιάζουν
Τὸν ταλαιπωρὸ καὶ ἔρημον Ξένο
Ποὺ ἔχει ἀκόμα τὸ μάτι σευμένο,
Ποὺ ἔχει ἀκόμα θυνάτου θωράκ.

Τότε στὸ ἄλογό ὁ Λάμπρος πηδάει,
Βάνει ὅμπρος του λαγκάδια καὶ ἔρυταις,
Καὶ τὸ αὐτὸ μονοπάτι περνάει
Οπου εἰδίκει πρὶν λίγαις στιγμαῖς.

Πάει νὰ θῇ τὴν καυμένη του μάνη,
Ἄπ' τὸ Χάρο πετὰ νὰ τὴν σώσῃ,
Τὴ ζωὴ ποὺ χρωστᾶ ν' ἀποδώσῃ,
Νὰ τῆς δώσῃ μιάς ὥρας χαρά.

Εἴν' ώρατος! τὸ δεσπράφτει τὸ ματί
Ἄπο ἐλπίδα καὶ φόδο φριγτό,
Ἡ ψυχὴ του προβλέπει σὲν κάτι
Τρομερὸ καὶ σκληρὸ ξαφνικό.

Θά νὰ ιδῃ τὴν καλὴ του ριχνούλα;
Κάπου ἀλλοῦ κάποιος ἄλλος μᾶς κράζει,
Ἄς ιδοῦμε κ' ἐκεῖ ποιὸς στενάζει
Άς ιδοῦμε κ' ἐκεῖ ποιὸς πονεῖ.

ΑΣΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΖΟΥΛΕΜΑ ΚΑΙ ΔΙΠΛΑ.

Σ' ἐν' ἀπότομο βράχῳ χτισμένο
Στέκει κάστρο παληῆς ἐποχῆς
Ἀπὸ σφιρίων παντοῦ τρυπημένο
Καὶ μὲ φράχτη μεγάλης αὐλῆς.

Τὰ χορτάρια τριγύρου φυτρόνουν
Στοῦ παληοῦ κείνου πύργου τὰ τείχη,
Ποταμίαι στὰ πόδια του βρύχει,
Γύρου βλέπει λαγκάδια κ' ερμιαῖς.

Μὲ τοῦ ἥλιου τὴν πρώτην ἀγγίδα
Τριζήν θύρα κι' ἀνοίγει βαρειά,
Καὶ προβάλλει σεμνὴ κορκούδη
Μὲ μίκη μαύρη της σκλάδης κοντά.

Δὲν μποροῦν μέσ' στὰ βράχη τὰ τρέξουν,
Σιγαλά, σιγαλά καταβαίνουν,
Γλυστερὰ μονοπάτηα διαβαίνουν
Φοβούμεναι τριγύρου θωροῦν.

Μὲ τ' ἀστέρια ταῖς εἶχε ξυπνίσει
Τὸ τουφέκι ποῦ ἀκούστη μακρά
Κ' ἐνομέναις των εἶχαν κινήσει
Γίκη νὰ πᾶν στὴ σκηνὴ τοῦ Πρασᾶ.

Σκεπασμένη μὲ ἀράχνης μανδήλη
Εἴν' ή μιὰ σὰν τὸ μῆλο δροσάτη,
Μ' ἀνοιχτὸ καὶ κατάλευκο μάτι,
Μὲ λευκὰ γέρια, στήθη, λαιμό.

—Ἄμπλα μικρούλα μου στάσου λιγάκι,
Ἄγκαθη μου ἔσγιος τὸ ποδαράκι.—
Λέγει τῆς δούλας της κ' ἐκείνη πλάνει
Τ' ἀγκάθη τ' ἀσπλαχνο καὶ τῆς τὸ βγάνει
Καὶ μὲ κατάλευκο μικρὸ πανί¹
Τὴ ρατωμένη της δένει πληγή.

—Μέσ' στὰ χαμόκλαδα στάσου, κυρά μου
Κ' ἔγω δὲν σκιάζουμαι τὴν ἀσχημάτη μου.
Ζουλέμη, κάθησε, νὰ ήσυχάσης,
Καὶ πίστεψέ μου τὸ δὲν θὰ μὲ χάσης,
Ηηγαίνω μόνη μου στ' ἀφεντικό...
Ζῶσα δὲν φρίνεται ψυχὴ ἀπὸ δώ.—

—Νὰ μείνω μόνη μου!... καὶ τί ψύλλεις;
Σ' ἄλλο καρδιόχτυπο θὲ νὰ μὲ βάλῃ!—
Κρύζοντ' οἱ ἄπιστοι μέσ' στὰ κλαδάκια,

Πείσω δπ' τὰ γράμπανα, μέσα στ' αὐλάκια
Κι' ἂν μὲ ξανοϊζουνε εὔθὺς πηδοῦν,
Πὲ παιίναντι σκλάδη των καὶ μὲ χτυποῦν.

Ἄ; πᾶμε Ἄμπλα μου ἀγάλι, ἀγάλι
Θέλει δ πατέρας μου νὰ μὲ δῆ πάλι,
Χωρὶς ἐμέναντι στιγμὴ δὲν κάνει,
Χτυπιέται, δέρνεται, τὸ νοῦ του γάνει,
Δός μου τὸ χέρι σου σιγά, σιγά
Θὰ ραβολήσουμει στὴ λαγκαδιά.—

Εἰπαν κ' ἐκίνησαν χειροπλασμένες
Η δυώ λαγόκαρδαις μικραὶ παρθέναις,
Σὲ κλώνου σάλεμα γύρο κυτοῦνε,
Στέκονται, κρύζονται, καρδιοχτυποῦνε
Καὶ πάλις βγαίνουντες κ' ή δυώ μαζῆ
Σὰν ἀγριάλαρχα, σὰν ποντικοί.

Τὸ μακρὺ ριζοβούνι νὰ φθάσουν
Κάνουν ωρα σιγά καὶ πλαστά,
Τὴν κρυφὴ τους λαγτάρχ νὰ χάσουν
Δὲν ἀργοῦν στὰς σκηνὰς δυπροστά.

Άλλ' δ δρόμος μακρὺς εἰν' ἀκόμη,
Θέλουν ωραις κεῖ κάτου νὰ πάνε,
Τὸ ποτάμι στὸ πλάγιο κυτάνε
Καὶ φρυμμέναις πηγαίνουν νὰ πιοῦν.

Τροματιμένα πηδοῦν, φτερουγιάζουν
Τοῦ νεροῦ τὰ θρεμμένα πουλιά
Κ' ή διω κόραις βοήθεια φωνάζουν
Σὰν νὰ βλέπουν τουφέκια, σπαθιά.

Άλλ' εὔθὺς τὸ χαμόγελο ἀρχίζει
Νὰ ξωρίζῃ τὸν ἀδικο τρόμο
Καὶ χαρούμεναις πιάνουν τὸ δρόμο
Ποῦ χαράζει δ θολὸς ποταμός.

Τύρα, Μούσα, βοήθεια γυρέω,
Φέρε Ψάλτ' ὑψηπέτη σοφὸ,
Στὰ φτερά τοῦ μυκλοῦ του ν' ἀνατίθω
Τὴς ἀγάπης τὸν κόσμο νὰ ιδεῖ.

Όχι, στάσου, δὲν θέλω βοήθεια,
Τύψος τόσο πολὺ δὲν μ' ἀρέσει,
Στὸν κρημνὸ καὶ στὴ λάσπη θὰ πέσῃ
Όποιο; θέλει ψηλὰ ν' ἀνατίθῃ.

Εγὼ τοῦτο τὸν κόσμο ἀγαπάω
Πλατί τούτου τὰ σπλάχνα θωρῷ
Κι' δ, τι δῶ μὲ τὴ λύρ' ἀρχινάω
Νὰ τοῦ πλέκω τραγοῦδι σεμνό.

Δὲν μ' ἀρέσει μιὰ ψεύτικη ἀγάπη
Ποῦ μὲ λόγια πολλὰ ζῇ καὶ σείνει,
Παιδικὴ θέλω ἀγάπη ἀναμμένη,
Θέλω ἀγάπη καρδιᾶς σταθερῆς.

Η Ζουλέμη στὴν ἄμυντο ἀπλωμένο
Κορυὶ βλέπει ποῦ καῖται νεκρό,
Βλέπει μάτι ἀνοιχτὸ θολωμένο,
Κάλλος βλέπει ξυνθὺ καὶ λευκό.

Τρομασμένη κὶ ἀκίνητη στέκει
Η μικρὴ μαυρομυάτα μὲ μὲλλ,
Κὶ ἀργινᾶ μονομιᾶς τὸ πελέκι
Μέσ' στ' ἀγνά της τὰ στήθ' ἥ καρδιά.
Κάνει ἐμπρὸς νὰ βαδίσῃ καὶ πάλι
Κοντοστέκει κὶ ὅπισω γυρίζει
Καὶ τῆς Ἀμπλαξ σιγὰ μουρμουρίζει
—Ζωντανὸς εἶναι τάχα ἥ νεκρός;—

Σιγαλὰ πηαῖν' ἥ Ἀμπλαξ σιμά του,
Τὸν κυττᾶ καὶ τὸν πλάνει ἐλαφρέα,
Μητωμένα θωρεῖ τὰ μαλλιά του,
Σκύρτει, ἔγγιζει τοῦ νιοῦ τὴν καρδιά.
Ἄλλ' εὐθὺς ἀποσύρεται, φεύγει
Σὰν νὰ βλέπῃ ἐνα φίδι διμπροστά της,
Φοβισμένη πετὰ στὴν κυρά της
Καὶ στ' αὐτὶ σιγαλὰ τῆς μιλεῖ.

—Ζουλέμα, πρόσεξε! μὴν πᾶς ἔκει....
Δὲν ἔξεψύχησε, ἀκόμα ζῇ!—
—Τόσο καλλίτερα, θὰ πάω κ' ἔγω
Λίγη σιμότερα νὰ τὸν ἴδω.—
—Καλά, κυροῦλά μου, εἴσαι τρελλή;
Κύτταχτον! στέκεται καὶ μᾶς θωρεῖ!—
—Ρίψε του, Ἀμπλαξ μου, λίγο νερό.—
—Κὶ δν ἀσπάζοντο;—

—Ἐγὼ εἰμ' ἔδω.—

—Η γενναιότης σου μούναι γνωστή!
Κόπιασσε μόνη σου ὅτο μ' ἔκει.—
—Οχι μονάχη μου, πᾶμε κ' ἥ δῶ,
Παμε, καλότυχη, νὰ τὸν ἴδω.—
—Ζουλέμη, δέ κύρης σου μᾶς καρτερεῖ
Κὶ ἀν πολυαργήσουμε τι θὰ μᾶς πῆ;—
—Τοῦ λέω πώς μ' εὔρηκ' ἐνα ζαφνικό,
Πώς ἀπ' τὸν πόλεμο μούλθε... κακό.—

Μὰ κεὶ ποῦ σίμωσαν κὶ ἄλλος σιμόνει
Καὶ τὸ δοξάρι του καλὰ τεντόνει
Καὶ μὲς τὰ κίτρικ της τὰ δροσερὰ
Σκοπεύει δέ ασπλαχνός καὶ τὴν χτυπᾷ.
Πάλι τὸ τόξο του ξανατεντόνει
Τὸν πληγωμένο μᾶς ξαναπληγώνει
Κ' ὑστερ' ἐπέταξε σὰν τὸ πουλί
Καὶ πάσι στὴ μάννη του νὰ τῆς τὸ πῆ.

Τοῦ φτωχοῦ μᾶς τοῦ Τάσου τὰ στήθη
Η θερμότης τοῦ ἥλιου ἀνασταίνει;

Λίγο λίγο σαλεύει ἀνασταίνει,
Θαυμοθέλεπει, στενάζει βαρελά.

—Σπλαγχνικά μου κοράσια σταθῆτε,
Ἄν δὲν ἡσθε φυχαῖς ἀλλις γῆς,
Ἄν καρδιὰ μέσ' τὰ στήθη κρατῆτε
Σπλαγχνισθῆτε, βοηθᾶτε με σεῖς.

Χωρὶς φίλο κανένα σιμά μου
Στοῦ πολέμου τὴν τύχη φιμμένος
Ἐρμος εἰμι, φτωχὸς, πληγωμένος,
Τὴ ζωὴ μου προσμένω ἀπὸ σας.

Σύστατέ με! ποῦ ὁ Θεῖος νὰ σᾶς σώσῃ
Ἀπὸ ἀπάτης φαρμάκου πικρὸ,
Χίλια χρόνια χρυσᾶ νὰ σᾶς δώσῃ
Χρυσὸν ἀνδρεῖ, στεφάνη χουσό!—

Χτυποδέρν' ἥ καρδιά τῆς Ζουλέμης,
Τὸ λαμπρὸ μέτωπό της ἴδρονει,
Πλιὰ δὲν φεύγει, τὸν Τάσσο σιμόνει,
Γονατίζει, σεμνά τοῦ μιλεῖ.

Τὸν ῥωτᾶ . . . ἀλλὰ πῶς ἀργινάσι;
Σ' ὅσ' αὐτὸς εἴχε πεῖ τὸν ῥωτᾶ;
Στὴν ἀγάπη τὸ μάτι ῥωτάσι;
Κὶ ὅχι ἥ γλωσσα ποῦ φεύδη γεννᾷ.

Τὸν ῥωτᾶ γιὰ νὰ στέκῃ σιμά του,
Τὴ γλυκεῖλα γιὰ ν' ἀκούσῃ φωνὴ του,
Τὸν ῥωτᾶ γιὰ νὰ ἴδῃ τὴ μορφὴ του,
Τὰ γαλάζια του μάτια νὰ ἴδῃ.

—Πληγωμένε, ἀλήθεια εἴσαι ζένος;
Δὲν γνωρίζεις κανέν' ἀπὸ δώ;
Μ' ἄλλο πλάσμα . . . μὴν εἴσαι δεμένος;
Ἐνα Θεῖο προσκυνῆς σὰν ἔγω;—

—Σὰν ἔσε Θεὸν ἐνα λατρεύω,
Ξένος εἴμαι σ' ἐτοῦτο τὸ χῶμα,
Ἡ καρδιά μου εἰν' ἐλεύθερη ἀκόμα,
Βοήθησέ με, παρθένα καλή!—

Στοῦ προσώπου της τ' ἀπειρα κάλλη
Διῳ τραντάφυλλ' ἀνθίζουν μὲ μὲλλ,
Τῆς καρδιᾶς της ἕσυχασ' ἥ πέλη,
Τὸ γλυκό της τὸ μάτι γελᾷ.

Οἱ παρθέναις, μὲλλ λέζει, ἐνα βλέμμη
Τὴν ψυχὴ τὴν καρδιὰ σᾶς σκλαβόνει
Κὶ ὑστερεῖ οἱ βίσεγκτοι χρόνοι
Καταρίζετε τὴν τύχη κ' ἔρχες.

Τὶ σᾶς φταιμε; στὰν κόπια ποῦ ζοῦμε
Ἀνουκάτου μᾶς φέρνεις ὁ τροχὸς
Κὶ δ, τι πλιό μὲ λαχτάρες ποθοῦμε
Τὸ θεριζει χειμώνας σκληρός.

Διὼ ψυχὰς θέλ' ἥ τύχη νὰ σμίξῃ;
Καὶ στὸν ἄδη θὰ πάγι ένωμέναις

Δὲν τὸ θέλει; παντοῦ χωρισμέναις
Καὶ στὴν κρίσιν καὶ ἐκεῖ γυωριστά!

Ἄλλὰ τάχα ἔχει γνῶστον ἡ καρδιά μας;
Τάχα δὲ νοῦς κυθερνῷ τὴν ψυχήν;
Μοναχοὶ χτισοῦμεν ἐμεῖς τὰ δεινά μας
Πᾶμαν ἐμεῖς στὸν κρημνὸν μοναχοί.

Σκύφτος ἡ Ἄμπλα σταύτη τῆς κυρᾶς της
Καὶ σιγὰ καὶ γοργὰ φιθυρίζει,
—Πᾶμεν, πᾶμεν καὶ δέ κύρης θέρχεται
Κολαούσους νὰ στέλνῃ γιὰ μας!—

—Καλὲ Ἄμπλα, —καὶ δέ κύρης ἀπαντάει
—Τώρα δέ κύρης μου πησίνει μακρά,
Τῶν ἐχθρῶν του τὸ ἀχνάριον ἀκλουθάει
Καὶ στὸν ἀσκέρι του τρέχει κοντά.

Θέλεις Ἄμπλα;

—Ἐγώ! . . . τι νὰ θέλω;

—Ἄν γαθῇ τέτοιος γιὰς δὲν σὲ μέλλει,
—Τὸ χαμό του πωλεῖς τάχα τὸν θέλει!
Ἄλλ’ δὲν εξαφνᾷς δέ κύρης σου ἐλοῦῃ,
—Εἶναι τόπος στοῦ κάστρου τὰ βάθη
Ποῦ τὸν ἔξεύρω μονάχη μου ἐγώ,
Στὴν ψυχήν μου τὸ παῖρνον δὲν πάθει,
Δίδω λόγ’ δὲν πάθης ἐγώ.

Ἄμπλα πᾶμε προτοῦ μᾶς προφθάσουν!—
Καὶ δέ κακούμενη της δούλιον ἀκλουθάει,
Σταῖς δυώνις ναὶ καὶ αὐτὸς π’ ἀκουμβάει,
Σιγαλὰ μέσ’ σταῖς δυώνις περπάτει.

Ω! καὶ ἐδώ στὸν πλανήτη ποὺ ζοῦμε
Εἶναι στήθη μὲ σπλάγχνα καλὰ,
Ναὶ, καὶ ἐδώ κάπου, κάπου ἀπαντοῦμε
Μιὰ βοήθεια δυών λόγια γλυκά.

Ω! γιατί δολοὶ ἀγγέλοις δὲν εἰναι;
Άλλὰ πῶ; νάὶ ναὶ πνεῦμα τὸ χωμα,
Ποῦ στὴν ῥάχην ἀσυγχώρετ’ ἀκόμα
Τὴν κατάρα τοῦ Πλάστου κρατεῖ;

Α Σ Μ Α Η Ε Μ Τ Ο Ν.

Η ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΞΑΦΝΙΚΟ.

Στὸ φτωχό του καερέράτη γυρμένος
Τὸ κεφάλι στὸ γέροντον ἀκουμβάζει
Ο παντέρημος καὶ ἄχαρος Εένος,
Καὶ ἀμαρτίαις παληταῖς μελετᾷ.

Στὸ πλευρό του δὲ Παππᾶς καθισμένος
Μὲ φελῶνι μακρὺ φορεμένω,
Τὸ παιδί της Κυρᾶς σταυρωμένο
Στὸ δεξί του τὸ γέροντον κρατεῖ.

Μέργοισίνηται χείλη δρυινάει
Ο Παππᾶς νὰ μιλῇ σιγαλά
—Μὴ φοβάσται καὶ ὁ Θεῖδος συγχωράει
Τὸ ληστὴ ποῦ συγχώρει ζητᾷ.

Ποιός, παιδί μου, στὸ μνήμα του πῆγε
Χωρὶς χίλιας φοραῖς νὰ ἀμαρτήσῃ,
Τὸ Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ νὰ μὴν έρισῃ
Νὰ μὴ φτύσῃ Θεὸς καὶ οὐρανούς;

Ως καὶ ἐγὼ δπου ἐγέρασκ τέρρα
Ἐγὼ κάμει καὶ ἐγὼ τὸ ληστὴ,
Ως ποῦ ἔλθει τῆς γνώσης ή ὅρα
Κι ἀπὸ τότε ή μετάνοια μὲ ζει.—

—Εἶναι στιγματὶς πατέρα μου
Ποῦ ναὶ κανεὶς παιδάκι,
Ποῦ τρέμεις καὶ ξαφνίζεται
—Αν τοῦ βελάξη ἀρνάκι
Κι ὅπου γελᾷς καὶ χαίρεται
Στὰ χεῖλη τοῦ κρημνοῦ.

Αὐτὴν τὴν ὥρα δὲν θυμωπος
Στὴν παρθενία γυρίζει,
Τρέχει δέ τὸν ψυχὴν τοῦ ἐλεύθερη,
Τοὺς οὐρανοὺς ἐγγίζει . . .
Καὶ ἦμουν σὲ τέτοια εξτασι
Μιὰ δροσερὴ νυχτιά.

Οταν σεμνὴ σὰν ἄγγελος,
Ευνθή σὰν ἥλιου ἀγτίδα,
Στὰ πρῶτα καλοκαίρια της
Δροσάτη κορασίδα
Σὰν ἄλλου κόσμου φάντασμα
Μοῦ διάβηκαί ἀπ’ ἐμπρός.—

—Καὶ ἐγώ στὸν ὄπνο μου ἔνα πορνὸ
Εἰδα τὴ Χάρη της μὲ τὸ Χριστό—

—Καθὼς βαθεὶα στὴν κόλασι,
Παππᾶ μου, δὲ Σταυρωμένος
Περγάντας χαμογέλασε
Ο μαύρος κολασμένος
Καὶ ἔχυσε χαρᾶς δάκρυα
Καὶ ἔλαβε νέα ζωή.

Ἐτσι καὶ ἐγώ θωραντάς την
Τὸ μαύρο περασμένο
Δημόσησκ σὰν ὄνειρο
Ποὺ φεύγει τρομασμένο
Κοντά στὸ γλυκοχάρακα
Κρινοδαχτύλου αὐγῆς.

Άλλ’ οἴμοι στὸν ταλαιπωρο!
Ήτον ψηλὰ γραμμένο
Αὐτὸς τὸν ἀγνὸ τραντάφυλλο
Νὰ πέσῃ μαραμένο

Κ' ἐκέν' ἀπαρηγόρητο
Ν' ἀφήσῃ κι' ὄρφωνδ.

Ἀπέθανε! . . . ἐδιάβινα
Ἀπὸ παλῆν ἐρμοκκλήσι
Κ' ισχνὴ καὶ ἀχνὴ σὰν λείψανο
Ποῦ καρτερεῖ τὴν κρίτη,
Βγαίνει μὲν γραία παράλυτη
Καὶ μοῦ φωνάζει αὐτά·
—Ἀσπλαγχνή ἔσù τὴν κόρη μου
Ἐσφράξεις στὸ πλευρό μου,
Ἐσù, σκληρὲ, μοῦ τύφλωσεις
Τὸ φῶς τῶν ὅμματῶν μου,
Καταρραμμένος κι' ἀλθωτος
Στὸ μνήμα σου νὰ πῆ; —
Τώρα τί πλειά μ' ἀπέμεινε;
Στερναὶ στιγμαὶ μου ἀλάτε,
Θάνατε, τρέξε, φέρε με
Στὸ μνήμα ποῦ κοιμᾶται...
Εἶναι βαρεῖλα ἡ κατάρα της
Η δροφάνια μου βαρειά! —

=Ογι, παιδάκι μου, είναι Θεός
Ἀπειροδύναμος καὶ σπλαγχνικός.

Ναὶ, νὰ ζήσῃς, κι' ἀν ἐπταῖσες τότε,
Τώρα πρέπει τὸ κόμικ νὰ πλύνῃς,
Μή, παιδί μου, σὰν ἀπιστος κρίνῃς
Οπου ἐλπίδης δὲν ἔχει καμιλά.
Η πατέρις σου ποῦ σκλάβης ὑποφέρει
Στὸν βαρὺ τοῦ τυράννου ζυγὸ
Σὰν ζητιάνα σοῦ ἀπλόνει τὸ χέρι,
Βοήθησέ την, παιδί μου καλό.

Τὴν φτωχὴ τὴν ἀρράνια ἐνθυμήσου,
Γέρους, χήραις μὴ διώξῃς ποτέ σου,
Ολαῖς νάναι στὸν κόσμο κι' στιγμαὶ σου
Λεημοσύνη κι' ἀγνὴ προσευγή.

Κι' ἀν ἁξόμας φρομάκι σου δίνεις
Καὶ κακὴ σ' δεικνύεις καλά,
Είναι Λύτος ποῦ τὸν κόσμο Οὐά κρίνει
Στὸ μεγάλο του θρόνον ὄμπροστά.

Κλεπταλάπη, πλαπταλάπη βῆμ' ἀλόγου
Τοῦ παππᾶ τὴν καλύβην συρόνει,
Τὸ φελῶν του δέ γέρος διπλόνει
Κ' εὐλογῶντας τὸν Ξένο φιλεῖ.

Μπαίνει ὁ Λάμπρος, τ' ἀγνὸ πρόσωπό του
Οργισμένο προσβάίνει κι' ἀχνὸ,
Τοῦ σπαθιοῦ ποῦ κρήτει στὸ πλευρό του
Η λαβὴ αἷμα στάζει ζεστό.

=Πούνα! Λάμπρο;

=Μὲ δροφάνιψις ο Χάρως!

=Πῶ!

=Τὴν ἔσφράξεις ἀπίστου μαχαίρι!

=Αἴμα λάμπρο σοῦ στάζει τὸ χέρι..

=Τὴν ἐκδίκησα!

=Θεέ μου! τί λές;

Ἄν γι' αὐτὸ τὸ σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ μαζε,
Άν ποτὲ γιὰ τὴ δόλικ μας γῆ
Πολεμοῦσες τ' ἀσκέρτ τοῦ ἔχθροῦ μας;
Τὴν εὐχὴ μου θὰ νάχεις μαζί.

Άλλὰ φεῦ! στὴν ἐκδίκησι ὁ Πλάστης
Τὸ φονιὰ καταρίζεται, μισάει
Κ' ή δργή τ' ὅπου τρέξει, ὅπου πάσι
Βῆμα βῆμα τοῦ πηλίνει κοντά.

Τὴν καῦμένη σου μάννα δὲν φθάνει
Που θὰ κλάψ' δ φτωχὸς ὅσῳ ζῶ,
Άλλ' δ φόνος σου ἐτούθος μὲ κάνει
Οσῷ ζῶ καὶ γιὰ σὲ νὰ θρηνῶ.

Εἰπ' αὐτὰ στὴ φριγτὴ συμφορά του
Κι' ἀπ' τὰ μάτια τὰ δάκρυα φρουγγίζει,
Άλλ' δ Ξένος κι' ἐκείνος ἀρχίζει
Τὸν καῦμα τῆς ψυχῆς του νὰ πῆ.

=Λάμπρο! Λάμπρο! γιατί μέσ' τὰ δάκρυ
Ομπροστά σου γιατί νὰ βρεθῶ;
Γιατί τὸ δόλικ σου μάννα νὰ γάση
Τὴ ζωὴ της κι' ἐγὼ νὰ σωθῶ;

Ποιὰ κατάρα, ποιὰ δργή μ' ἀκλουθάσαι;
Οπου δέρμας σταθῶ κι' ὅπου πάω,
Οποιου ἀνθρώπου τὴ θύρα χτυπάω
Θὰ τὸν εὔρη σκληρὴ συμφορά.

"Αγ δ' Αἴτης ξερνὴ τὰ δεινά μου
Πῶς, γιατί δὲν μὲ σώζει δ Θεός;
Κι' ἀν Λύτος μαρτυρῇ τὴν καρδιά μου
Δὲν θυμάται πῶς είμαι θυητός;

"Άλλ' εὐθὺς κλαυθυσοί, βόγγοι γροικιῶνται,
Στεναγμοί, τουφεκίκις καὶ κατάρσις,
Τῶν πατέλων ἀγροικιῶνται λαχτάρις,
Καπνὸς μαύρος σκοτίζει τὸ πάν.

=Η Τουρκία μᾶς ἐπλάκωσε! =κράζει
Ταπεινὰ τοῦ Παππᾶ τὸ παιδί
Καὶ στὰ μάτια τὸ γέρο κυττάζει
Νὰ τοῦ πῆ—τρέχα, πέτα κ' ἐσύ.—

"Άλλ' δ γέρως τὸν Ξένο ἀγνωντεῖς
Σὰν νὰ λέγη—καὶ τοῦτος ποῦ μένει;
Στὸ φτωχὸ τὸ κρεβῆτι του πηλίνει
Καὶ τὸ Λάμπρο του κράζει συμά.

—Δέν εἰν' ὥρα στὴ μάχη νὰ τρέξῃς,
Μὴ φοβάσαι θὰ νἄλθ' ἡ στιγμὴ,
Ἐλα τώρα μ' ἐμὲ νὰ συντρέξῃς
Τοῦτο τ' ἄγγρο κ' ἔρμο παιδί. —

'Απ' τὰ χέρια τῶν γέρων νὰ φύγῃ
Κάνει δὲ Σένος, ζητεῖ νὰ μιλήσῃ,
Διψή, θέλει τὸν κόσμο ν' ἀφήσῃ,
Νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τόπων δεινῶν.

Άλλ' ὁ γέρως τοῦ λέγει. — Τί κάνεις!
Μὴ καὶ σὺ δὲν φοβάσαι Θεό;
Μὴ καὶ σὺ μὲ τὸ Χάρο τὰ βάνεις
Ποῦ σου δίνεις νὰ κλάψῃς καιρό; —

— Ή! τί θέλω τ' ἀργά μυρολόγικ,
Η βοήθεια τοῦ Πλάστου τί χρίζει,
Ἄφοι δὲ Χάρος νεκροὺς δὲν γυρίζει,
Άφοι Εἴσιν καιμάται βαθειά; —

— Λάμπρο, πάρτον στὰ χέρια καὶ πάμε,
Δὲν γνωρίζει κι' αὐτὸς τί ζητεῖ,
Ἐσκοτίνασε δὲν νοῦς του, χτυπᾶμε
Σὲ κουφοῦ καὶ τυφλοῦ τὴν αὐλά! —

Πέρνει δὲ Λάμπρος τὸν Ξένο στὰ χέρια
Καὶ στὴ φάγη τ' ἀλόγου τὸν δένει
Κι' δὲ Παππᾶς λίγ' ὀπίσω τους μένει,
Τοὺς ἀφίνεις νὰ πᾶν' ὅμπροστά.

Τότ' αὐτὸς μέσ' στὰ φίσα διπλόνει
Δισκοπότηρο, δίσκο, σταυρό,
Κρύσταλλο του φελάνει,
Λίγο μῆρο καὶ λίγ' ἀγλασμό.

Στὸ προσκέφαλον ἀπάνω ἀναβάνει,
Τὰ στεφάνια του ἀργά ζεκρεμάνει,
Τρυφερὰ τὰ φιλεῖ, τὰ βλογάνει
Καὶ τὰ κρύσταλλα στὸν κόρφο βαθειά.

Πάσι κι' αὐτός δὲν καλύπτει ἐρημώθη,
Χάσκει δὲ θύρα σὰν στόμα ἀνοιχτή,
Μὲ τοὺς δυών τους δὲν γέρως ἐνώθη,
Τοὺς σκεπάζει νυχτίκα σκοτεινή.

Τρέχουν, φεύγουν οἱ ἔρμοι φυγάδες,
Μονοπάτια καὶ βράχους διαβάζουν,
Νὰ κρυφθοῦν, νὰ γλυτώσουν πηγαίνουν
Διὰ διεβάντων κι' δὲν γέρο ἀσκητής.

Νὰ κρυφθοῦν; ναὶ, στὸν κόσμο ποῦ ζοῦμει
Τέτοια μοῖρα τὴ φτώχη ἀκλούθα
Οἱ κακοὶ τοὺς καλοὺς κυνηγοῦμε
Πίτταν νὰ τὸν τρῦν λόγγου θηρίζ.

Ἐν τῷ φτωχέ μου ετ' ἀλέτρι ποῦ δρόμεις
Ἐσύ πάντα θὰ νά σε τὸ θύμα
Ἐσύ μόνος τῆς Εὔκας τὸ κρίμα
Στὴ φτώχη σου τὴ φάγη κρατήσ.

Κ' εἶναι θαῦμ' ἀν τοῦ κόσμου οἱ μεγάλοι
Δέν σ' ἀρπάξουν κι' αὐτὸ τὸ ψωμί,
Καὶ 'ς αὐτή σου τὴν ἄχαρι ἀγκάλη
Δέν σου σφάξουν γυναίκα, δὲ παιδί.

— Ω! δὲν θά λαθη ποτὲ κείν' ἄμερα
Ποῦ θὰ ίδω τὸ φτωχὸ ν' ανασάνη;
Ποῦ ἔνας νόρος τυράννους θὰ βάνη
Νὰ κρίθουν στοῦ φτωχοῦ τὸ πλευρό;
Τ' ὅνειρό μου γιὰ νὰ λαθη θ' ἀργήσῃ,
Ο λαθὸς πρέπει νὰ ναι φαγεῖσαι,
Πλατί ἀκόμα δὲν ξεύρει νὰ ζήσῃ,
Νὰ χαρῇ μιάν αὐγὴ λευθερίας.

Θὰ κοπή, θὰ σφαγῇ μοναχό του
Τὸ παιδί ἀν ἀρπάξῃ μαχαίρι
Κι' ὁ λαθὸς μὲ τὸ ίδιο του χέρι
Διμι τὸ λαθερία θὰ σφαγῇ.

Άλλ' δὲν κόσμος τυφλός θὰ νὰ μείνῃ;
Μὴ γελάται τυράννοι τῆς γῆς!
Άδειλφότης μιάν μέρα θὰ γίνη
Κι' ἀδειλφοί μας θὰ νά σθε καὶ σε;

Δ Σ Μ Α Ε Κ Τ Ο Ν .

ΑΒΔΟΥΛΑΧ ΠΛΣΔΕ.

Τὰ ναϊσκάλια τὰ τούμπανα τὸ χοῦνε
Στὸ παληὸ κ' ετοιμόρροπο Κάστρο,
Στὴν αὐλὴ χίλοι τούρκοι εὐθυμοῦνε
Στὰ ψημένα τριγύρου σφράγια.

Λάμπει δὲ ήλιος κι' ἀστράφτου τριγύρου
Οἱ ανθοὶ μὲ δροσίας φορτωμένοι,
Τὰ βουνὰ κ' οἱ κρημνοὶ τῆς Ήπείρου
Ἀσπρογάλαχτα χιόνια κρατοῦν.

Λρθανίταις καὶ τούρκοι ενιωτένοι
Τὰ καφρέ τους φουφώνταις κακνίζουν
Καὶ θωροῦν ποῦ καμπάσοι πλευρένοι
Γύρευ φέρνουν βουνίσιο χορό.

Σὲ μιὰν ἄκρη τοῦ Κάστρου κρυμμένος
(Ποῦ δὲ Ζουλέμα κ' δὲ Άμπλα τὸ ξεύρουν)
Εἶναι δὲ Τάσσος καὶ στέκει γυρμένος
Σ' ἔνα στρώμα συμὰ στὴ φωτιά.

Άλλ' ἀπάνου σ' ἔν 'ἄλο κοιτῶνα
Μ' ὅλο πλούσια δαμάσκη στρωμένον
Σὲ χρυσὸ τυλιγμένος χιτῶνα
Ο Πασάς Λόδουλάχ περπατεῖ.

Κάπου κάπου στὸ στόμα συμβνει
Τ' ἀκριβὸ καὶ μακρὸ του ταιμπούκι,
Τὴν παλάμη στὸ γένει του ἀπλόνα
Καὶ σιγὰ μουρμουρίει τ' ἀλάχ!

Μονχάς του μιλεῖ. — Παλλικάρι
Εἰν' δὲ λέγεις... τρέχει... τὸν εἰδότον,
Πέφτει μέσ' στὴν φωτὶ λα σὰν σαιτάρι...
Τὸ δεξῖ μου τὸ γέροντόν εἰν' αὐτός!

Ἐκεῖ κάτου στὴν Αἴγυπτον ἔχει
Ἀναρίθμητα πλούτη σωρλίσσει...
Δὲν ἐγέρχεται ἀκόμη κι' ἀντέχει
Ωσάν νά τον δεκάζει χρονῶν.

Νὰ τὸν εἶχε παιδί μου!... ή Ζουλέμπι
Εἰν' ἀπάνου στὴν πρώτη της νίότη,
Ἔχει μαῦρο κι' ὄλανοιχτο βλέμμα,
Βῆμα, κάλλος, κορδι μιάς Οὐρανίας.

Ἄλλ' ἀν θεως ή κάρη δὲν κλίνη;
Κι' ἀν δὲν πόνος κρυφὰ τὴν θερίσῃ;
Πῶς θὰ μείνω;... ποῦ τότε μ' ἀφίνει
Τὸ μονάκριβο αὐτό μου παιδί;
Οχι, δχι, δέ, τι θέλει νὰ γένη,
Φθάνει μόνον νὰ ζήσω σιμά μου,
Αὐτὴ μόνον στὸν κόσμο μοῦ μένει:
Τώρα ποῦ λίθιν τ' ἀργά γηρατεῖ! —
Τάκα, τάκα, στὴ θύρα γρικλέται.

— Νά λίθω κύρη;

— Ζουλέμπι!... παιδί μου! —

Καὶ σὰν ἄγγελος μέσα πετίσται
Τῆς παρθένας ή ἀφράτη μορφή.

Στ' λιθουλάχ τὴν ἀγκάλη σφιμένη
Ταπεινὴ σιωπηλὴ στέκ' ή κάρη,
Ἔχει μέσα στὰ μάτια κρυμμένη
Πρωτογέννητη ἀντάρα καρδίτσα.

— Ω μονάκριβο φῶς τῶν ματιῶν μου
Πάλι' ἐδῶ στὴν ἀγκάλη μου σ' ἔχω!
Εἰσ' ἐσὺ τῶν στερνῶν γηρατεῖῶν μου
Τ' ἀναψύχη, τὸ φίλτρο, ή χρά.

Γιὰ νὰ ίδω! στὸ λκυπρὸ πρόσωπό σου
Η θωρίκ τῆς μενούλας σου ὑπάρχει;
— Αχ! τὴν βλέπω στ' ἀγνὸ μέτωπό σου,
Στὰ λκυπρὰ σου τὰ μάτια τὰ δυώ!

Δέκα κι' ἕξη φοράς; ἔχει δὲ λιόνος
Ποῦ πρωτόδεις τὸ φῶς τῆς ήμέρας;
Κι' ἄλλο τόσο τῆς μάννας σου δὲ πόνος;
Μὲ γηράζει, δὲ χαμός της μὲ σθῆ.

Ἐλλαὶ δὲν, κάθιου ἐδῶ στὸ πλευρό μου,
Πέμπου, γέλασε, ίδε με παιδί μου,
Ν' ἀστογήσω μ' ἐσὲ τὸν καυμά μου
Δυώ στιγματίς ν' ἀνασάνω μ' ἐσέ.

Πλούτη, δόξας τοῦ κόσμου χαθεῖτε!
Πάρτετ' δλα θυητοὶ διψασμέναι!
Μονχά τὸ παιδάκι μου ἀρῆτε
Καὶ μὲ φθάνει νὰ ζήσω εὐτυχής. —

— Πάντα, πάντα θὰ νά μαι σιμά σου,
Θ' ἀγαπῶ τὸν καλό μου πατέρα,
Η χαρά μου θὰ νά ναι χαρά σου,
Άλλο φέλο δὲν θά χω ἀπὸ σέ! —

— Αχ, παιδί μου θὰ νά λίθη μιὰ ωρά
Ποῦ καὶ σὺ θά ζηρης νὰ ν' ἀγαπήσεις;
Κι' δει λές κι' δει δρκίζεσαι τώρα
Θὰ τὰ βίψης στὴ λήθη μὲ μιά.
Ούδ' δὲν πρώτη ὅποιος σαι παιδί μου
Ποῦ τὸν ἀνδρα της παίρνει καὶ πάει,
Τὸ γνωρίζω! ναί, ή δόλια ψυχή μου
Θὰ περάση κι' αὐτὸ τὸν καῦμό! —

— Ω καλέ μου πατέρα! δσω ζήσω,
Μ' ὅποιον ἀνδρα κι' δὲ τύχη μὲ δέσπει
Τὸ πλευρό σου ποτὲ δὲν θ' ἀφήσω,
Η στερνή σου χαρὰ θά μ' ἔγω.

Τί σὲ μέλλει κι' ἀν ἄλλος μὲ πάρη;
Θά χρης κι' ἄλλο παιδί ν' ἀγαπήσης,
Τὰ παιδιά μου θὰ λάβης τὴν χάρη;
Ν' ἀναστήσης, νὰ θρέψης ἐσύ.

Τί χρὰ ποῦ θὰ νά ναι γιὰ σένα,
Άντι ποῦ ἔχεις μονάκριβη κάρη,
Σὲ παιδιά περισσότερο ἀπὸ ἓνα
Νὰ γηράζης εὐχατίς καὶ φιλά!

Κι' ἀν δὲν φύσεις γιὰ μᾶς δὲν ἀλάζη
Καὶ τοῦ Χάρου τὸ φόρο πληρώσεις,
Η ψυχή σου συγνάθη μᾶς κράζη
Οπου θά χρης κρεβούται στερνό.

Τότε φεῦ! δλοι μαύρα ἐνδυμένοι
Στὴν Ήτιά σου συγνάθη μ' ρυομάστε
Καὶ θερμὴ προσευχὴ, δακρυσμένοι,
Θὰ ν' ἀκοῦς; νὰ σου λέμε συγνά. —

— Πέ μου, πέ μου ἀκόμη ή καρδιά σου
Δὲν ἀκοῦς νὰ σου δέρνη τὰ στήθη;
Δὲν συγνέφιαστος ἀκόμη ή χαρά σου;
Νέου μορφή δὲν δρέχθεις ποτέ; —

Τῆς παρθένας τὸ πρόσωπο ἀχνίζει,
Κρύος ίδρως τὰ στήθη της βρέχει,
Τρέμει ολη κι' δ φένεις ἀρχίζει:
Τῆς χαράς της τὸ γέλοιο νὰ σεῆ.
Άλλ' δὲν θεως νεκροὺς ἀνασταίνεις,
Δειλὰ στήθη γεμίζει μὲ θάρρος,
Ως καὶ τ' ἀψυχ' ἀκόμη θερμένεις,
Έμψυχώνεις, τινάζεις, ξυπνάζεις.

Καὶ στὰ γεῖλη τ' ἀγνὰ κι' ἀνοιγμένα
Τῆς Ζουλέμπις χαρίζει εὐγλωττία,
Κάνει εύθυνης τὴν δειλὴ τὴν παρθένα
Νὰ γελάσῃ καὶ τοῦτα νὰ πέ.

Δὲν τ' ἀργοῦμεν, τὰ στήθη μου ἀρχίζουν
Νὰ μοῦ λένε—τὸ ταῖρι σου πων' ναὶ;—
Νὰ ζηλεύουν τὰ δένδρα π' αὐθίζουν
Κι' σπου θρέφουν κλαδίκα καὶ καρπούς.
Ἄλλακ ποιὸς ποιὸς σ' αὐτὴ τὴν ἐρυτά μου
Θὰ τολμήσῃ ποτὲ νὰ συμέσῃ
Καὶ τὴν ἄγκυχτη ἐτούτη καρδία μου
Νὰ ταράξῃ μὲ ἀγάπης παλμούς;—

Ξεύρω γώ! Εταν ήναι γραμμένο
Κι' ἀπ' τὴν ἄκρη τοῦ κόσμου θὰ φθάσῃ
Καὶ τὸ κάλλος σου αὐτὸ τὸ κρυμμένο
Θὰ μαράνη μὲ μιά του ματιά.—

Λοιπὸν μάθε· δὲν ἔρθετε ἀκόμα
Ἀπ' αὐτὸ τὸ μακρύ του ταξεῖδι,
Οταν ἐλθῇ θ' ἀκούσῃς τὸ στόμα
Τῆς Ζουλέμας σου εὔθυνς νὰ στὸ πῆ.—

Ἐ! Ζουλέμα, κι' ἀν ἥλθε; τί ξεύρεις!—
Πως! ἀν ἥλθε;—κ' ἡ κόρη παγόνει.
Κι' ἀν ἐδώ στὴν ἐρυτά σου τὸν εὔρης
Μπέη, ἀνδρεῖον, μὲ πλούτη πολλά;—

Πάλις ἡ κόρη ἀρχινῷ νὰ γελάῃ,
Γιατὶ Μπέης ὁ Τάσσος δὲν εἶναι,
Γιατὶ αὐτὸς τὸ Χριστὸ προσκυνάει,
Γιατὶ πλούτη δὲν ἔχει ὁ φτωχός.

Δὲν εἰν' ὅρα γιὰ γάμους πατέρω,
Οὐδ' ἀνδρὸς τὸ ζυγὸ π' ἀγαπάω,
Θὰ νὰ λύθῃ μιὰ φορά καὶ ν' ἡ μέρα,
Άλλ' ἀκόμα δὲν ἥλθε γιὰ μέ.—

Τὰ παιδιά σου δὲν εἴπεις παιδί μου
Στὰ στερνὰ γερατιά μου νὰ θρέψω;
Νὰ τοὺς δώσω τὴν θερητική μου,
Τὸ στερνὸ τοῦ θενάτου φίλι;

Τὰ γεράματα κόρη μου ἀρχίζουν
Ομπρεστά μου τὸ μυῆμα νὰ σκάφουν,
Άλλ' ἀκόμα δὲν βλέπω ν' αὐθίζουν
Τέτοια ρόδα καὶ κρίν' ἀπὸ σέ.

Άλλ' ἀν θέλης, μὲ φθάνει μιὰ λέξι,
Ἐνα μόνον σου βλέμμα μὲ φθάνει
Καὶ θὰ ιδῆς πλούσιον ἀνδρά νὰ τρέξῃ
Γιὰ νὰ πάση στὰ πόδια σου εὔθυνς.—

Οχι, Οχι, ἀν θέλης νὰ ζήτω
Μὴ τῆς νιότης μου τ' αὐθη σκλαβώσῃς,
Μὴ μὲ κάμης τὸν κόσμο ν' ἀφήσω
Πρωτοῦ κόσμο τὰ μάτια μου ιδοῦν!—

Ἐγὼ θέλω, παιδί μου νὰ ζήσης,
Πάντα νὰ σαι χαρκίς καὶ παιγνίδια
Κι' οχι δάκρυ γιὰ μένα νὰ ζήσης
Κι' οχι νά σαι στὸν κόσμο γεκρά.

Οπως θέλεις τὰ νιάτικ χαιρώσουν
Πρὶν δὲ κρύος χειμῶν τὰ προφθάσῃ,
Μοναχὰ κάπου κάπου ἐνθυμώσουν
Πῶς η μόνη μου ἐλπίδα εἰσαι σύ.—

Εἰπε δὲ γέρως κι' ανάστανες ἡ κόρη
Στὴν ἀγκάλη του μέστα κρυμμένη
Κι' αὐτὸς ὅλος χαρά τὴν ἐθώρει
Ως ἀν νά γε ἀγγελοῦδις διπροστά.

Κ' ἥτον ἄγγελος τάχας ἡ καῦμένη
Γιατὶ αισθάνθη μιὰ πρώτη λαχτάρα,
Γιατὶ δὲ ρωτεῖς τὴν εἰγείς δεμένη
Κολασμένη ἥτο τάχας γι' αὐτό;

Ἄγκποιν τῶν δασῶν τὰ πουλάκια,
Ἄγαποιν τὰ θεριὰ στὴν ἐρμιά των
Ως κι' αὐτὰ τὰ καῦμένα δενδράκια
Άπὸ ἀγάπη φορτώνονται ἀνθούς.

Άπὸ ἀγάπη ὅλης ἡ φύσις γελάει,
Εἰν' τὰ πάντα φιλιὰ τῆς ἀγάπης,
Μόνη δὲ ἀγάπη ἀναμμένα βραστάει
Τόσας αστέρια ποῦ λάμπουν ψηλά.

Χείλη ἀφίλητα ὁ Πλάστης θὰ κρίνῃ,
Κι' δοσα ψεύτικο φίλημα δίδουν,
Τὸ φιλί ποῦ φαρμάκωμ' ἀφίνει
Τηρεῖταις σκληρὴ προδοσία.

Τὸ φιλί πρέπει νά ναι ἀναμμένο
Σὲν τὴν φλόγα ποῦ ἀστράφεις καὶ κάιει,
Τὸ φιλί πρέπει νά ναι βγαλμένο
Άπὸ σπλάγχνα ποῦ πρώτο ἀγαποῦν.

Τότε ναι, κάθε φίλημ' ἀχρίζει
Χίλιους χρόνους τερπνοῦ παραδείσου,
Μὲ φιλιὰ τότε δὲ κόσμος θ' ἀρχίζῃ
Τὴ ζωὴ τῶν ἀγγέλων νὰ ζῇ.

Κ' η καῦμένη Ζουλέμης ἀγαποῦσε
Μὲ καρδίκα σὰν μιτάνοιχτο βέρδο,
Ναι κ' ἐκείνη, κ' ἐκείνη διψοῦσε
Νὰ γευθῇ φίλου φίλημ' ἀγνό.

Λες τὸ λάθη, δες χορτάσ' η ψυχή της
Αν φιλιὰ μιὰ παρθένα χορταίνῃ,
Αν μπορῇ μιὰ στιγμὴ στὴ ζωὴ της
Νὰ πῆ— φθάνει, μὲ ἀρκοῦν τὰ φιλά! (α)

Τέλος τῆς Α' διαιρέσεως τοῦ Β' μέρους.

——————

(α) Ηρός τὸν ἀπικρίναντα με τὸ φιλί του πρώτου μέρους.
ΠΑΡΟΡΑΜΑ. Σελ. 362, στήλ. 2, στίχ. 10 ἀντὶ πηγαίνεις γράφεις θὲ γη πηγαίνεις.